

Vergaderjaar 2008–2009

31 816

Samenvoeging van de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 18 februari 2009

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

blz.

1. Inleiding	1
2. Beleidskader	2
3. Draagvlak	2
4. Interne en regionale samenhang en evenwicht	2
5. Financiële aspecten	3

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten. Zij hebben slechts enkele aanvullende vragen.

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van dit voorstel voor gemeentelijke herindeling.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel om de gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten samen te voegen tot de gemeente Oldambt.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Halsema (GL), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Hessels (CDA), Gerkens (SP), Sterk (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhouwer (PvdA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (CU).

Plv. leden: Teeven (VVD), Azough (GL), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Smilde (CDA), Knops (CDA), Polderman (SP), Spies (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouweland (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA) en Cramer (CU).

2. Beleidskader

De leden van de SP-fractie vragen de regering of zij de analyse van deze leden deelt dat meer decentralisatie van rijkstaken aanleiding is voor meer gemeentelijke herindelingen. Vindt de regering dit een gewenste ontwikkeling? Deelt zij de zorg van deze leden dat herindelingen niet zozeer worden ingegeven door de wens van de bewoners, maar door het door de regering gekozen beleid van decentralisering?

3. Draagvlak

Uit de memorie van toelichting blijkt dat de betrokken gemeenteraden zich voor deze fusie hebben uitgesproken. Voor de leden van de CDA-fractie is dit gegeven van grote betekenis. Mag hieruit de conclusie worden getrokken dat de voorgenomen herindeling onder de bevolking breed gedragen wordt, zo vragen deze leden. Mag aan het feit dat er geen zienswijzen zijn ingediend de conclusie verbonden worden dat er onder de bevolking geen enkel verzet tegen deze fusie is? Zijn er ook alternatieven voor herindeling aan de orde geweest? De leden van de CDA-fractie ontvangen graag antwoord op deze vragen.

Belangrijke criteria ter beoordeling van de noodzaak van herindeling zijn voor de leden van de SP-fractie de bestuurskracht van gemeenten en, in de eerste plaats, het draagvlak onder de bevolking. Ook de regering zegt dat herindelingen alleen plaats zullen vinden van onderop, als hiervoor steun is van de bevolking.

De regering noemt het onderzoek daarnaar een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf. Hoe beoordeelt de regering het onderzoek naar draagvlak dat in de gemeenten heeft plaatsgevonden? Hoe is dit in de betreffende gemeenten gemeten? De regering constateert dat het draagvlak voor herindeling optimaal is. Waarop baseert zij deze conclusie?

Over de nieuwe naam van de gemeente is middels een internetstemming gekozen voor Oldambt. Wat is de respons geweest op de internetstemming en acht de regering dit voldoende? Hebben alle inwoners wel voldoende kans gehad om mee te stemmen, aangezien niet iedereen toegang heeft tot internet? En hebben inwoners zich ook uit kunnen spreken over de herindeling zelf?

De leden van de SGP-fractie constateren dat het gaat om een vrijwillige samenvoeging van deze gemeenten. Dat is voor deze leden een belangrijke voorwaarde voor een goede herindeling. Gezien de advisering door het college van GS van Groningen om te herindelen, vragen deze leden zich wel af hoe precies door de regering wordt vastgesteld of er wel echt sprake is van vrijwilligheid bij de betrokken gemeenten.

4. Interne en regionale samenhang en evenwicht

Mogen de leden van de CDA-fractie ervan uitgaan dat, mede omdat er zich binnen de betreffende gemeenten gedurende de voorbije decennia al eerder herindelingen hebben voltrokken, dit voor deze eeuw de laatste herindeling is voor deze gemeenten?

In hoeverre zijn buurgemeenten over de voorgenomen herindeling geraadpleegd en zo ja, wat zijn de standpunten?

De leden van de PvdA-fractie lezen in het herindelingsadvies van de provincie Groningen dat de omliggende gemeenten van de nieuw te vormen gemeente gevraagd zijn om hun zienswijze kenbaar te maken. Drie van deze buurgemeenten hebben, zo lezen deze leden, kenbaar gemaakt geen behoefte te hebben aan het maken van opmerkingen omtrent de samenvoeging. Elders in het genoemde advies (p. 24) lezen

deze leden dat deze drie gemeenten instemmend hebben gereageerd op de samenvoeging. Het is de leden van de PvdA-fractie evenwel niet duidelijk of de buurgemeenten Menterwolde heeft gereageerd en zo ja, wat de opmerkingen van die gemeente waren? Deze leden zien graag een reactie van de regering op dit punt tegemoet.

5. Financiële aspecten

De leden van de PvdA-fractie vragen zich af of bij de onderhavige herindeling reeds is uitgegaan van de ruimere maatstaf herindeling zoals die door de commissie D'Hondt is voorgesteld? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie wijzen op het feit dat de nieuwe gemeente direct voor een grote uitdaging staat. Al jaren heeft de regio te maken met krimp en de verwachtingen zijn dat deze krimp zich verder door gaat zetten. De gemeente moet voldoende financiële slagkracht hebben om dit probleem aan te pakken en om het economisch perspectief van de inwoners te verbeteren. De regering geeft aan dat de nieuwe gemeente € 1 mln. minder gaat ontvangen als algemene uitkering uit het gemeentefonds dan nu het geval is bij de som van de algemene uitkeringen. Zij verwacht dat deze structurele verlaging opgevangen wordt door de te verwachten vermindering van de bestuurskosten en andere efficiencyvoordelen van de nieuwe organisatie. Wat zullen de gevolgen zijn als deze verwachtingen uitblijven? Herindelingen kosten geld, de uitkering op grond van de maatstaf herindeling zal hiervoor nodig zijn. Wat als blijkt dat er straks toch een tekort op de begroting ontstaat als gevolg van de herindeling? Hoe zal de regering daar dan op reageren, zo vragen de aan het woord zijnde leden.

Voorts merken deze leden op dat de ontwikkeling van Blauwe Stad niet probleemloos verloopt. Er moeten 1500 kavels verkocht worden en deze verkoop loopt niet goed. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de nieuw te vormen gemeente? Wat is de invloed hiervan op de toekomstige gemeentebegroting, aangezien vermoedelijk gerekend is op stijgende inkomsten uit de OZB?

De leden van de SGP-fractie merken op dat in de stukken regelmatig de wat kwetsbare financiële positie van de drie gemeenten naar voren komt. Kan de regering toelichten op welke manier de financiële kwetsbaarheid door dit voorstel daadwerkelijk zal verkleinen. Graag ontvangen deze leden hierop een toelichting.

Voorts wijzen zij op het feit dat volgens de decembercirculaire van het Gemeentefonds de verdeelmaatstaf herindeling is verruimd als gevolg van de adviezen van de commissie D'Hondt. Is deze verruiming, met een berekening die uitgaat van een periode van acht jaar voor de vaste voet, reeds meegenomen in de genoemde bedragen? Kan een berekening worden gegeven van de te ontvangen bedragen onder de oude en de nieuwe maatstaf herindeling? Hoe zijn deze bedragen opgebouwd? De leden van de SGP-fractie ontvangen graag een antwoord op deze vragen.

De voorzitter van de commissie,
Leerdam

Adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx